

Successierecht: Een nieuwe afweging

De Nederlandse successiewet verandert. Staatssecretaris van Financiën, Jan Kees de Jager, heeft aangekondigd de tarieven vanaf 2010 aan te passen. Deze veranderende situatie vraagt om een nieuwe afweging. Wat betekent dit voor de vererving of schenking van de Franse woning?

Tot grote verbazing van vriend en vijand kreeg Sarkozy het een paar maanden na zijn aantreden voor elkaar om de heffing van het Franse successie- en schenkingsrecht drastisch te wijzigen. Het resultaat is bekend: de langstlevende echtgenoot hoeft geen successierecht meer te betalen en ieder kind heeft een vrijstelling van 156.357 euro. De Nederlandse staatssecretaris van Financiën, Jan Kees de Jager, probeert nu ook binnen zes maanden een wetsvoorstel met betrekking tot het successie- en schenkingsrecht er doorheen te drukken. Het wetsvoorstel behelst echter veel meer dan uitsluitend een wijziging van de tarieven en de vrijstellingen. Mogelijk zullen de vragen van de kamerleden en de reacties van belanghebbende beroepsorganisaties meer tijd vergen dan de staatssecretaris voorziet. Maar de verwachting blijft dat op korte termijn de Successiewet wordt gewijzigd. Reden om in dit artikel eens te kijken naar de mogelijke gevolgen voor de bezitter van een Franse vakantiewoning.

Vruchtgebruik

In Frankrijk is een gebruikelijke regeling bij overlijden dat de langstlevende echtgenoot het vruchtgebruik krijgt over de Franse woning en de kinderen de bloot eigendom daarvan. Aan de hand van een voorbeeld zal ik laten zien wat hier zou kunnen veranderen. In zowel Nederland als Frankrijk wordt voor de waardering van het vruchtgebruik gekeken naar de leeftijd van de vruchtgebruiker.

In zijn op 20 april 2009 gepresenteerde wetsvoorstel stelde De Jager voor de hiervoor weergegeven tabel aan te passen zodat die gelijk zou zijn aan de vruchtgebruikwaarderingstabel voor de inkomstenbelasting. Omdat hantering van de inkomstenbelastingstabel zou betekenen dat het vruchtgebruik een lagere waarde zou hebben en de kinderen over hun bloot eigendom dus meer successierecht zouden moeten betalen werd er van veel kanten kritiek geuit op dit voorstel. De staatssecretaris heeft deze kritiek ter harte genomen want in de op 20 augustus 2009 door hem gepresenteerde Nota van Wijziging is aangekondigd dat de vruchtgebruikwaarderingstabellen in de successiewet ongewijzigd blijven.

Toch verandert er wel iets in de berekening van het verschuldigde successierecht omdat de tarieven en vrijstellingen wijzigen. De langstlevende echtgenoot heeft een vrijstelling van 600.000 euro en een kind van 19.000 euro. Alles wat boven de vrijstelling komt is belast. Voor echtgenoot/kinderen is het tarief dan:

- tien procent over de eerste 125.000 euro;
- twintig procent over alles wat de 125.000 euro te boven gaat.

Voorbeeld

Stel dat een man overlijdt en een woning nalaat in Frankrijk met een waarde van 500.000 euro, welke woning uitsluitend eigendom van de man was. De langstlevende echtgenote is zesenzestig jaar oud en er is één kind. Vanuit Frans perspectief verkrijgt mevrouw een waarde van veertig procent van 500.000 euro. Dit is 200.000 euro; zij hoeft in Frankrijk geen successierecht te betalen. Het kind verkrijgt een waarde van zestig procent van 500.000 euro. Dit is 300.000 euro. Het kind heeft een vrijstelling van 156.357 euro waardoor over 143.643 euro Frans successierecht moet worden betaald. Het verschuldigde Franse successierecht bedraagt ongeveer 27.000 euro (1.355 euro over de eerste 15.636 euro en twintig procent over de resterende grondslag).

Nederland heden

Vanuit Nederlands perspectief verkrijgt mevrouw een waarde van achtenveertig procent van 500.000 euro. Dat is 240.000 euro; zij is hierover successierecht verschuldigd wanneer haar verkrijging boven de vrijstelling van

532.570 euro uitkomt. Het kind verkrijgt een waarde van tweeënvijftig procent van 500.000 euro. Dit is 260.000 euro. Over deze volledige waarde is Nederlands successierecht verschuldigd. Wanneer het kind niets anders uit de nalatenschap verkrijgt, dan bedragen de Nederlandse successierechten 36.000 euro. Percentage wordt middels een schijvensysteem bepaald.

Na wijziging

Op basis van het nieuwe systeem zou de Nederlandse rekensom als volgt zijn: mevrouw verkrijgt een waarde van achtenveertig procent van 500.000 euro. Dit is 240.000 euro; zij is hierover successiebelasting (de nieuwe term voor successierecht) verschuldigd wanneer haar verkrijging boven de vrijstelling van 600.000 euro uitkomt. Het kind verkrijgt een waarde van tweeënvijftig procent van 500.000 euro. Dit is 260.000 euro. De hierover verschuldigde successiebelasting is, rekening houdend met de vrijstelling van 19.000 euro, 35.700 euro. Het Franse successierecht kan met de Nederlandse successiebelasting verrekend worden.

Dubbele heffing

Over de vererving van de Franse woning moet in alle gevallen zowel in Frankrijk als in Nederland successierecht afgedragen worden wanneer een verkrijging boven de geldende vrijstelling uitkomt. Het maakt geen verschil of het testament in Frankrijk of Nederland opgesteld is. Nederland en Frankrijk hebben geen verdrag inzake de dubbele heffing van successierecht. Er bestaat wel een eenzijdige Nederlandse regeling waarin het Franse successierecht met het Nederlandse successierecht verrekend wordt. Daarvoor moet aangetoond worden dat het Franse successierecht verschuldigd was en dat het ook daadwerkelijk in Frankrijk is betaald.

Schenken

Onder de huidige Nederlandse successiewet kan een ouder 4.556 euro per jaar belastingvrij aan het kind schenken. Is het kind tussen de achttien en vijfendertig jaar oud dan kan eenmalig in plaats van 4.556 euro een bedrag van 22.760 euro belastingvrij worden geschonken. In het nieuwe stelsel heeft een kind een jaarlijkse vrijstelling van 5.000 euro en éénmalig 24.000 euro.

Voorbeeld schenking

Stel dat een ouder tijdens leven een deel van de Franse woning aan een kind wil schenken dan is veelal geen schenkingsrecht verschuldigd in Frankrijk omdat een kind daar per zes jaar een vrijstelling heeft van 156.357 euro. In Nederland moet over dezelfde schenking wel Nederlands schenkingsrecht betaald worden. Zou het bijvoorbeeld gaan om een schenking van 50.000 euro dan is in 2009 in Nederland ongeveer 3.000 euro schenkingsrecht verschuldigd. Gaan de plannen van de staatssecretaris door dan dient men in 2010 over dezelfde schenking een bedrag van 4.500 euro aan schenkingsbelasting (nieuwe term voor schenkingsrecht) te betalen.

Schenking vruchtgebruik

De Franse notaris wil ouders nog wel eens adviseren de bloot eigendom aan kinderen te schenken en als ouder het vruchtgebruik te behouden. Het voordeel hiervan is dat bij het overlijden van de vruchtgebruiker het kind geen successierecht meer verschuldigd is in Frankrijk. In Nederland echter zal bij het overlijden van de ouder-vruchtgebruiker wel successierecht verschuldigd zijn over de volle waarde van de woning. Het destijds betaalde schenkingsrecht kan van het verschuldigde successierecht worden afgetrokken.

Stel dat een man van zesenzestig jaar oud de bloot eigendom van zijn Franse woning aan zijn kind schenkt. De woning is 250.000 euro waard. Volgens de Franse tabellen is de bloot eigendom waard zestig procent van 250.000 euro is 150.000 euro. Dit valt onder de vrijstelling en er is in Frankrijk geen schenkingsrecht verschuldigd. In Nederland moet het kind schenkingsrecht betalen en wel volgens de Nederlandse tabel. De bloot eigendom is waard tweeënvijftig procent van 250.000 euro is 130.000 euro. Het kind heeft een vrijstelling van 4.556 euro en betaalt 13.580 Nederlands schenkingsrecht.

Wanneer tien jaar later de vruchtgebruiker komt te overlijden en de woning is 400.000 euro waard dan is door de bloot eigenaar successierecht verschuldigd over de volle waarde van de woning. Volgens de huidige successiewet mag voor de heffing van het successierecht worden aangesloten bij de waarde van de woning ten tijde van instellen vruchtgebruik (dus 250.000 euro). De staatssecretaris brengt hierin een grote wijziging door dit gunstige beleid te laten vervallen en met ingang van 2010 aan te sluiten bij de waarde van de woning ten tijde van overlijden. De bloot eigenaar is dus veel duurder uit.

Leiden

Bij schenkingen zal het kind in veel gevallen onder de nieuwe Nederlandse successiewet duurder uit zijn dan nu het geval is. Alleen wanneer het gaat om heel grote schenkingen dan zal de nieuwe wetgeving gunstiger zijn. Ook bij verkrijgingen krachtens het erfrecht zal het kind goedkoper uit zijn. Het fiscale plaatje is belangrijk, maar veel belangrijker is dat de echtgenoten een goed gevoel hebben over de door hen getroffen regelingen. Laat het niet zo zijn dat de fiscaliteit leidt waardoor de langstlevende echtgenoot lijdt.

mr. Anneke Vrenegoor

Heering Associates

Najaar 2009